

Економічний вплив пандемії Covid-19 на Україну

**Девід Заха, Вероніка Мовчан,
Віталій Кравчук, Роберт Кірхнер, Гаррі Полушкін**

Берлін / Київ, квітень 2020 року

Зміст

1. Вступ
 2. Напрямки передачі економічних наслідків
 3. Припущення щодо сценаріїв розвитку подій
 4. Прямий вплив
 - Внутрішні заходи
 - Зовнішні шоки
 5. Загальний економічний вплив
 6. Висновки
- Додаток

1. Вступ

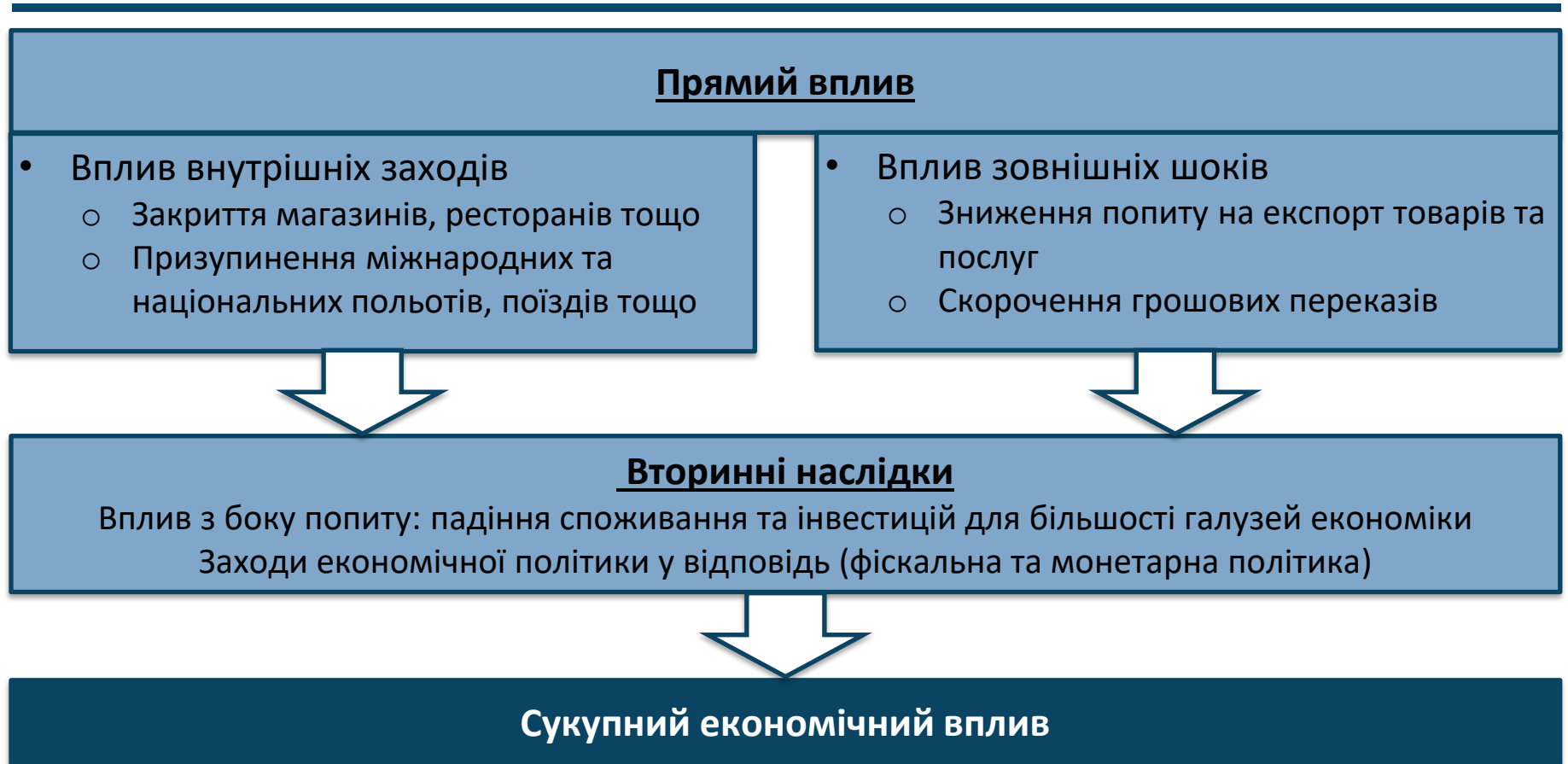
Передумови:

- 11 березня ВООЗ оголосила Covid-19 глобальною пандемією
- В Україні дещо відкладене поширення вірусу
- Однак жорсткі внутрішні заходи щодо режиму карантину запроваджено з 16/17 березня
- В усьому світі: очікується суттєвий вплив на економіку всіх країн
- Економічний вплив Covid-19 на Україну відбуватиметься в результаті внутрішніх заходів та зовнішніх шоків через світові ринки

Цілі даного аналізу

- Кількісне визначення прямого економічного впливу на Україну через різні канали
 - Вплив внутрішніх заходів
 - Вплив зовнішніх чинників
- Оцінка загального макроекономічного впливу на основі моделі

2. Напрямки передачі економічних наслідків

2-етапний підхід

1. Визначити сценарії для кількісної оцінки прямого впливу
2. Використати результати оцінки прямого впливу в економічній моделі, щоб отримати оцінку сукупного економічного впливу

3. Припущення щодо сценаріїв розвитку подій

1. Оптимістичний сценарій

- Швидке скасування внутрішніх заходів / обмежень для секторів на основі дат, оголошених на час підготовки роботи
- Попит на експорт з боку торгових партнерів: на основі прогнозів ВВП, представлених у World Economic Outlook (WEO) МВФ, з поліпшенням на 30% оцінки впливу пандемії Covid-19 (яка вимірюється як різниця між прогнозами жовтня 2019 року та квітня 2020 року)

2. Базовий сценарій

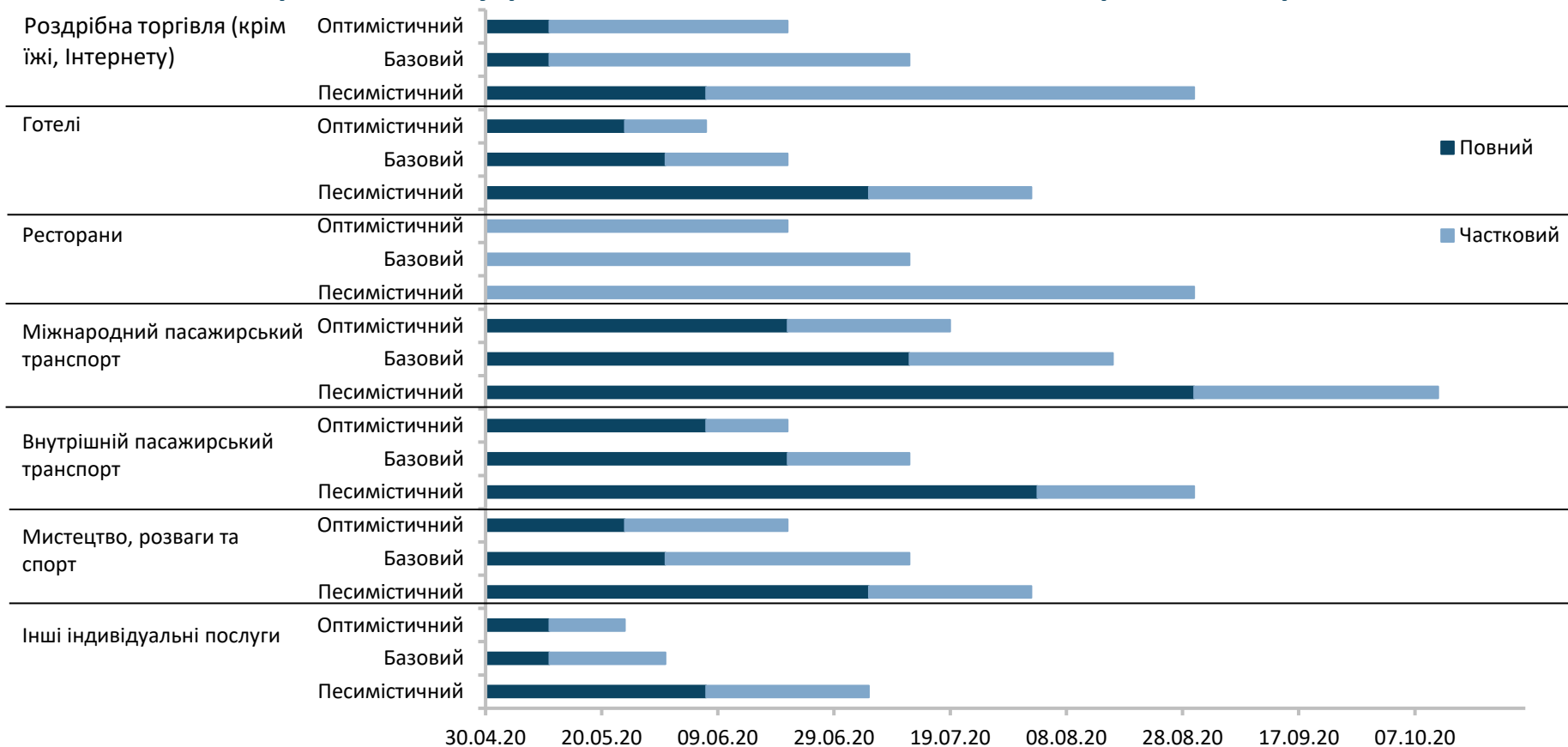
- Внутрішні заходи продовжені помірно поза дати, оголошені на час підготовки роботи
- Попит на експорт з боку торгових партнерів: чинні прогнози WEO МВФ щодо ВВП

3. Песимістичні

- Значно розширені внутрішні заходи
- Попит на експорт з боку торгових партнерів: на основі прогнозів WEO МВФ щодо зміни ВВП із погіршенням на 30% оцінки впливу Covid-19 (що вимірюється, як різниця між прогнозами від жовтня 2019 року та квітня 2020 року)

Припущення щодо внутрішніх заходів

Тривалість внутрішніх заходів: повне та часткове закриття секторів

- Карантин розпочався 16 березня, різні сценарії включають різні припущення щодо тривалості заходів
- Для більшості секторів після "повного" карантину, коли активність сектору дорівнює нулю, надалі діє "частковий" карантин, для якого ми передбачаємо 50% активності сектору
- Виняток: ресторанам не забороняли доставляти їжу і ця послуга користується попитом

Припущення щодо зовнішніх шоків (I)

ВВП торгових партнерів

- Базовий сценарій: WEO МВФ, квітень
- Оптимістичний сценарій: базовий приріст ВВП плюс 30% різниці між поточним і попереднім (за жовтень 2019 року) прогнозом МВФ на 2020 рік
- Песимістичний: базовий приріст змінюється мінус 30% різниці

Курс обміну валют

- Базовий: Прогноз ІЕД для України від 20.04.2020
- Оптимістичний/ песимістичний сценарії: експертна оцінка ІЕД відповідно до інших припущень

Зростання ВВП торгових партнерів у 2020, %

	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
США	-3,5	-5,9	-8,3
ЄС	-4,5	-7,1	-9,7
Китай	2,6	1,2	-0,2
Росія	-3,3	-5,5	-7,7
Єгипет	3,1	2,0	0,8
Білорусь	-4,1	-6,0	-7,9
Туреччина	-2,6	-5,0	-7,4
Індія	3,4	1,9	0,3
Інші	-1,5	-3,4	-5,2

Джерело: IMF World Economic Outlook, власні розрахунки

Середній обмінний курс у 2020

	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
грн/дол. США	27,0	28,7	32,0

Джерело: ІЕД, власні розрахунки

Припущення щодо зовнішніх шоків (II)

Ціни на товари

- Базовий: WEO МВФ, квітень 2020 р., власні припущення
- Оптимістичний/
Песимістичний: +/- 30% різниці від попереднього прогнозу

Грошові перекази

- Прогноз Світового банку щодо зростання грошових переказів у Східній Європі +/- 30%
- Цей показник зростання застосовується до грошових переказів у % від ВВП

Відсоткові зміни основних цін на товари у 2019/2020 рр.

	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
Сталь	-9,1	-10,0	-10,9
Пшениця	12,5	8,8	5,0
Кукурудза	-2,6	-4,5	-6,4
Ячмінь	-0,9	-4,9	-8,8
Соняшникова олія	-0,4	-2,1	-3,7
Соеві боби	1,2	-0,7	-2,7
Залізна руда	-7,9	-11,8	-15,7
Сира нафта	-31,3	-42,0	-52,7
Нафтопродукти	-15,6	-21,0	-26,4
Природний газ	-15,6	-33,0	-50,4

Джерело: IMF World Economic Outlook, власні розрахунки

Вплив Covid-19 на грошові перекази у 2020 р.

	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
Надходження	-20%	-28%	-36%

Джерело: Світовий банк, власні розрахунки

4. Прямий вплив внутрішніх заходів

Вплив внутрішніх заходів на валову додану вартість (ВДВ) постраждалих секторів, млрд грн

Сектор	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
Роздрібна торгівля (крім продуктів харчування, Інтернету)	-24,8	-28,2	-40,6
Ресторани та готелі	-6,6	-7,8	-11,1
Міжнародний пасажирський транспорт	-6,5	-8,0	-11,0
Внутрішній пасажирський транспорт	-4,0	-4,8	-6,8
Мистецтво, розваги та відпочинок (спорт)	-6,4	-7,4	-10,6
Інші індивідуальні послуги	-7,4	-7,8	-11,5
Загалом	-55,7	-63,9	-91,6
% річної ВДВ	-1,4%	-1,6%	-2,3%

Джерело: власні розрахунки

- “Закриття” внутрішніх секторів призводить до скорочення валової доданої вартості відповідних секторів: від 1,4% до 2,3% ВДВ
- Неповний вплив на ВВП: вплив на пов’язані сектори не враховується

Прямий вплив зовнішніх шоків

Скорочення експорту товарів, млрд грн

Сектор	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
Сільське господарство	7,7	-3,8	-15,2
Добувна промисловість	-10,8	-13,6	-16,2
Харчова промисловість	1,5	-3,6	-8,6
Хімічна промисловість	-0,7	-1,3	-2,0
Металургія	-30,0	-38,1	-46,0
Машинобудування	-2,0	-3,6	-5,2
Інші сектори	-6,1	-9,7	-13,2
Загальний результат	-40,4	-73,7	-106,4
% ВВП	-0,9%	-1,7%	-2,4%

Джерело: Власні розрахунки

- Розрахунок використовує припущення щодо:
 - Падіння ВВП торгових партнерів
 - Цін на сировинні товари
 - Курсу гривні до долара США
- Загалом, скорочення торгівлі товарами становить від 40 млрд грн до 106 млрд грн або від 0,9% до 2,4% ВВП

Прямий вплив зовнішніх шоків

Скорочення експорту послуг, млрд грн

Види послуг	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
Пасажирський транспорт	-12,7	-14,2	-16,2
Вантажний транспорт	-5,0	-8,2	-12,7
Інший транспорт	-8,6	-10,9	-14,0
Подорожі	-25,8	-27,6	-30,3
Комп'ютерні послуги	-20,2	-23,6	-27,0
Технічні, торгові та інші комерційні послуги	-10,9	-13,7	-17,7
Інші послуги	-14,9	-19,0	-24,7
Загальний результат	-98,1	-117,2	-142,6
% ВВП	-2,2%	-2,6%	-3,2%

Джерело: власні розрахунки

- Розрахунок проведено на основі оцінки впливу падіння експорту товарів на супутні послуги, закриття міжнародного пасажирського транспорту та зменшення попиту на експорт, наприклад ІТ-послуг, за рахунок зменшення ВВП торгових партнерів
- Загалом, скорочення торгівлі послугами становить від 98 млрд грн до 143 млрд грн, або від 2,2% до 3,2% від ВВП

Прямий вплив зовнішніх шоків

Скорочення грошових переказів, млрд грн

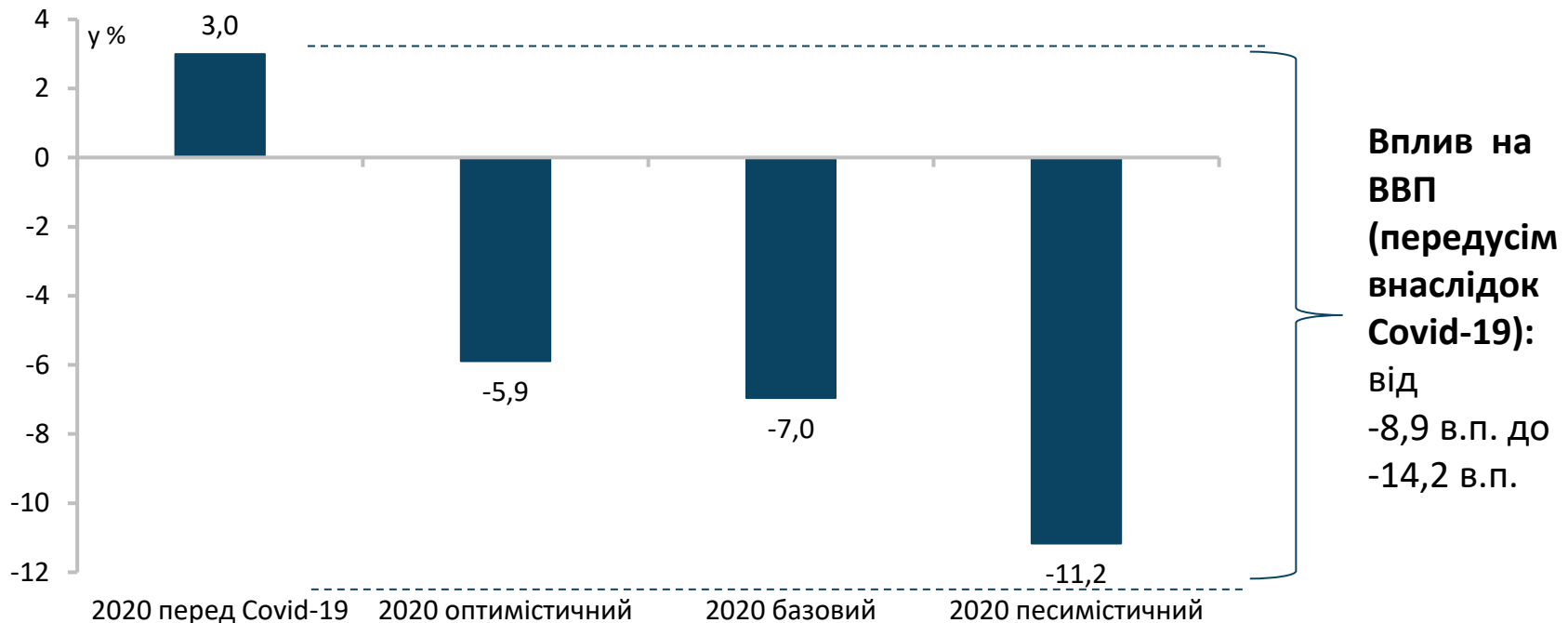
	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
млрд грн	-64,4	-92,0	-119,5
% ВВП	-1,6%	-2,3%	-3,0%

Джерело: власні розрахунки

- Грошові перекази є важливим джерелом доходу для українських домогосподарств
- Щорічні надходження від грошових переказів становили 8,2% ВВП в середньому за 2015 - 2019 рр.
- Через закриття кордонів та карантинні заходи за кордоном, у березні в Україну повернулася велика кількість українських трудових мігрантів
- Отже, у 2020 році очікується відчутне скорочення доходів від грошових переказів в Україну обсягом від 1,6% до 3% ВВП

5. Сукупний економічний вплив

Зміна реального ВВП, у відсотках

Джерело: прогноз ІЕД на 2020 рік (грудень 2019 року), власні розрахунки

- Вплив внутрішніх заходів та зовнішніх шоків включено в макроекономічну модель для прогнозування ВВП на 2020 рік
- Не пов'язані з Covid-19: погодні умови свідчать про нижчий урожай 2020 року
- Ми прогнозуємо зниження реального ВВП від -5,9% до -11,2% у 2020 році
- Базова оцінка: падіння ВВП на -7,0%

5. Сукупний економічний вплив

Прогноз реального ВВП: попит (% дпр)

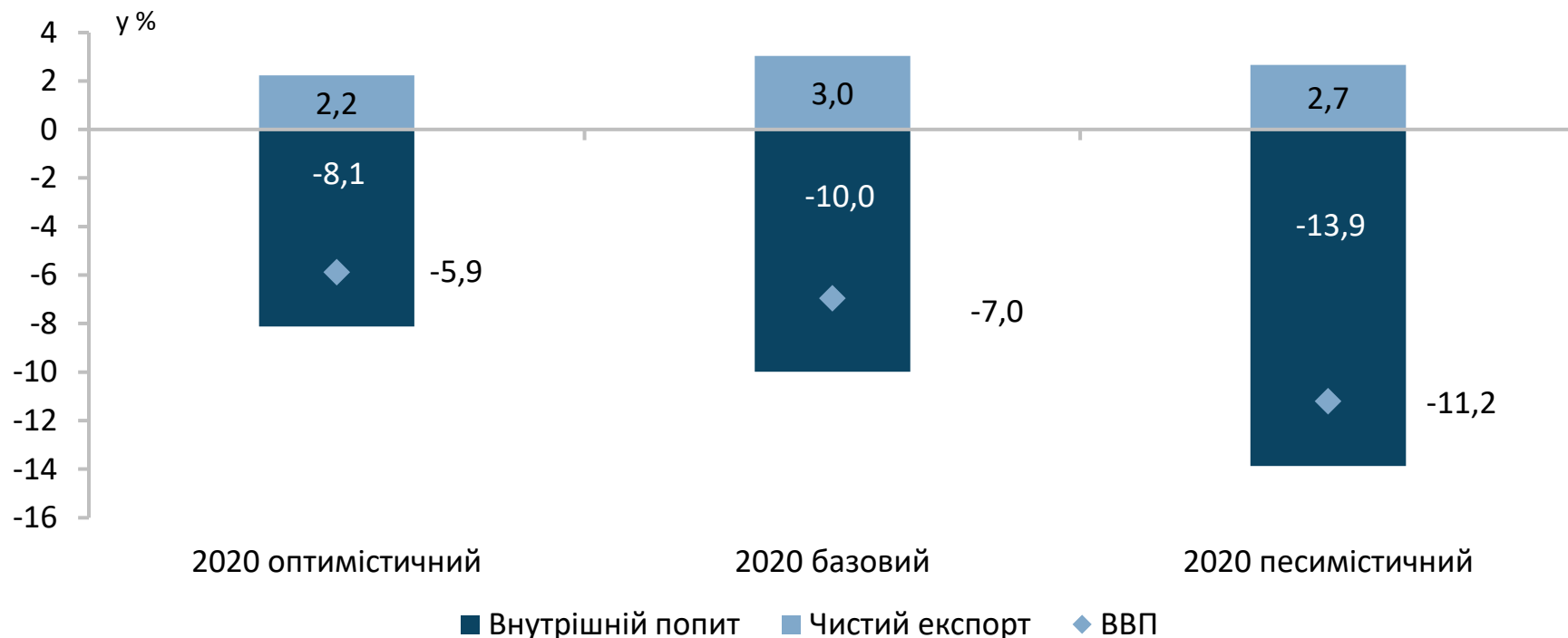
	2020 оптимістичний	2020 базовий	2020 песимістичний
ВВП	-5,9	-7,0	-11,2
<i>В тому числі:</i>			
Приватне споживання	-4,4	-5,7	-10,0
Державне споживання	0,0	-0,7	-1,7
Нагромадження основного капіталу	-8,3	-11,2	-16,3
Експорт	-5,4	-7,6	-10,7
Імпорт	-9,1	-12,7	-14,5

Джерело: власні розрахунки

- Основні фактори спаду економіки: скорочення приватного споживання та інвестицій, із більш сильним зниженням інвестицій
- Оцінки державного споживання зроблено на основі бюджету, чинного на дату написання роботи
- Більш сильне зниження імпорту, ніж експорту через падіння доходів, закриття міжнародного туризму (чистий імпорт послуг) та зниження цін на нафту

5. Сукупний економічний вплив

Склад приросту ВВП

- Зниження ВВП головним чином зумовлено скороченням внутрішнього попиту
- Чистий експорт дає додатній внесок, оскільки імпорт скорочується швидше за експорт, очікується певне заміщення імпорту

5. Сукупний економічний вплив

Прогноз реального ВВП: пропозиція (% , дпр)

	2020 оптимістичний	2020 базовий	2020 песимістичний
ВВП	-5,9	-7,0	-11,2
<i>В тому числі:</i>			
Сільське господарство	-7,8	-8,9	-12,9
Промисловість	-3,3	-5,0	-8,1
Торгівля, ремонтні послуги	-6,4	-8,0	-13,1
Транспорт	-11,2	-14,3	-24,1

Джерело: власні розрахунки

- Велике падіння сільського господарства викликане подвійним шоком: негативні економічні наслідки, пов'язані з Covid-19, та погіршення прогнозу врожаю через незвично суху погоду
- Вплив Covid-19 на промисловість відбуватиметься головним чином через шок попиту, унаслідок чого очікується помірне зниження виробництва
- Карантинні заходи негативно впливають, насамперед, на послуги

5. Сукупний економічний вплив

Баланс рахунку поточних операцій

		2020 оптимістичний	2020 базовий	2020 песимістичний
Баланс поточного рахунку	млрд дол.	-0,9	-0,5	2,6
Баланс поточного рахунку	% ВВП	-0,6	-0,3	2,1
Експорт товарів	млрд дол.	44,6	43,4	42,2
Імпорт товарів	млрд дол.	-54,2	-51,4	-46,1
Баланс послуг	млрд дол.	2,7	2,9	3,2
Грошові перекази (чисті)	млрд дол.	9,6	8,7	7,7

Джерело: власні розрахунки

- Покращення балансу поточного рахунку до -0,3% ВВП очікується в базовому сценарії, додатній баланс у песимістичному сценарії
- Причина: криза має більший негативний вплив на імпорт ніж експорт; отже, глибша загальна криза покращує баланс поточного рахунку
- Збільшення профіциту в торгівлі послугами (особливо через зупинені міжнародні пасажирські перевезення та туризм) є ключовим фактором

6. Висновки

- Пандемія Covid-19 призведе до серйозного економічного спаду в Україні: очікується, що реальний ВВП у 2020 році зменшиться на 7,0% за базового сценарію
- Враховуючи, що прогнози ВВП до кризи становили близько +3%, це означає серйозний шок, який є більшим, ніж під час останньої кризи 2014/2015 років
- Сукупний вплив – це внутрішні карантинні заходи, які були абсолютно необхідні для уникнення кризи громадського здоров'я, посилені зовнішніми шоками внаслідок різкого зниження експорту, падіння цін на сировинні товари та скорочення грошових переказів
- Через високий рівень невизначеності ми також моделювали оптимістичний (ВВП: -5,9%) та песимістичний (ВВП: -11,2%) сценарії
- Швидкість економічного відновлення залежатиме від:
 - тривалості та глибини внутрішніх карантинних заходів,
 - зовнішнього середовища,
 - підтримки за допомогою фіскальної та монетарної політики,
 - можливих майбутніх змін в поведінці споживачів та інвесторів

Німецька економічна команда (НЕК) консулює уряди України, Білорусі, Молдови, Грузії та Узбекистану щодо розробки процесів реформи економічної політики та сталого розвитку економіки основи. У рамках проєкту ми також працюємо в інших країнах над різними темами.

У постійному діалозі з посадовцями високого рангу названих країн ми визначаємо поточні проблеми економічної політики, а потім надаємо конкретні рекомендації щодо економічної політики, основані на незалежному аналізі.

Крім того, НЕК підтримує німецькі установи в політичному, адміністративному та діловому секторах своїми знаннями про економіки відповідних країн.

Німецька економічна команда фінансується Федеральним міністерством економіки та енергетики (BMWi). Консультаційна фірма Berlin Economics отримала доручення на реалізацію проєкту.

КОНТАКТИ

Гаррі Полушкін, керівник проєкту в Україні
poluschkin@berlin-economics.com

German Economic Team
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstraße 59
10627 Berlin

Тел.: +49 30 / 20 61 34 64 0
info@german-economic-team.com
www.german-economic-team.com
Twitter: @BerlinEconomics
Facebook: @BE,Berlin,Economics

Implemented by

Berlin
Economics

Додаток: Точні припущення щодо сценаріїв внутрішніх заходів

Припущення щодо тривалості повного/часткового закриття внутрішніх секторів

	Оптимістичний		Базовий		Песимістичний	
	Повне	Часткове	Повне	Часткове	Повне	Часткове
Роздрібна торгівля (крім продуктів харчування, Інтернету)	11.05.2020	21.06.2020	11.05.2020	12.07.2020	07.06.2020	30.08.2020
Готелі	24.05.2020	07.06.2020	31.05.2020	21.06.2020	05.07.2020	02.08.2020
Ресторани	n/a	21.06.2020	n/a	12.07.2020	n/a	30.08.2020
Міжнародний пасажирський транспорт	21.06.2020	19.07.2020	12.07.2020	16.08.2020	30.08.2020	11.10.2020
Внутрішній пасажирський транспорт	07.06.2020	21.06.2020	21.06.2020	12.07.2020	03.08.2020	30.08.2020
Мистецтво, розваги та відпочинок (спорт)	24.05.2020	21.06.2020	31.05.2020	12.07.2020	05.07.2020	02.08.2020
Інші індивідуальні послуги	11.05.2020	24.05.2020	11.05.2020	31.05.2020	07.06.2020	05.07.2020

- “Повне”: повне закриття, нульова активність (випуск/ВДВ) відповідного сектору
- “Часткове”: часткове закриття, галузь працює на половину від звичайної активності

Додаток: Технічна примітка щодо моделювання

- Три сценарії прогнозу були розроблені за допомогою моделі короткотермінового макроекономічного прогнозування ІЕД. Модель базується на ітеративно-аналітичних методах на основі системи національних рахунків.
- Модель розглядає ВВП та компоненти ВВП на основі виробництва та витрат. Кінцевий результат прогнозу ВВП оснований на прогнозах для кожного компонента.
- Прогнози для кожного компонента складаються з використанням припущень щодо сценарію та історичних взаємозалежностей. Прогноз створено за системою вбудованих пропорцій, які, як очікується, залишаються досить сталими.
- Компоненти ВВП за виробництвом та за витратами взаємопов'язані. Ми також використали модель Леонтьєва, основу на останніх таблицях витрат-випуску для оцінки впливу шоку попиту на пропозицію.
- Зростання реального ВВП - результат внесків кожного компонента. Якщо дві сторони рівняння розрахунку ВВП не збалансовані, починається інший процес ітерації. Ітерації тривають, поки два методи підрахунку ВВП не дадуть збалансований результат.